

Daianu: Politicile publice pot fi mai mult sau mai puțin bune; aceasta nu înseamnă sa se renunțe la democrație

Politicile publice pot fi mai mult sau mai puțin bune, așa cum se întâmplă și în alte țări din Uniunea Europeană, dar aceasta nu înseamnă ca trebuie să se renunțe la democrație, susține academicianul Daniel Daianu, coordonatorul Raportului de analiză a convergenței "România - Zona Euro Monitor" și președinte al Consiliului Fiscal.

Acesta a menționat că rundele electorale de la noi au rezonat cu valul de frustrare din multe state europene unde partidele mainstream au fost penalizate, însă iliberalismul nu trebuie să acapareze viața societății românești și procesul politic.

"Rundele electorale de la noi au rezonat cu valul de frustrare din multe state europene unde partidele mainstream au fost penalizate. Politici economice/publice pot fi mai mult sau mai puțin bune, așa cum se întâmplă și în alte țări din UE. Dar aceasta nu înseamnă să se renunțe la democrație. Iliberalismul nu trebuie să acapareze viața societății românești și procesul politic. Dezechilibrul macroeconomic este o mare problemă a României. Deficitul bugetar este posibil să depășească în acest an 8% din PIB (ultima rectificare bugetară plasează deficitul cash la 7,9% din PIB, mult peste cifra inițială din proiectul de buget, de 5% din PIB). În pofida progreselor economice din ultimele două decenii (ex.: venitul/locuitor ajuns la circa 80% din media UE la paritatea puterii de cumpărare), probleme mari persistă; proeminent este dezechilibrul bugetar foarte mare, la care se adaugă cel din balanța contului curent. În 2024, deficitul de cont curent este probabil să treacă dincolo de 8% din PIB, depășind pe cel bugetar. Avem aici o situație aparent stranie, fiindcă adâncirea deficitului de cont curent are loc în condițiile unei încetiniri a economiei - creșterea reală a PIB în acest an fiind probabil în jur de 1,5%. Mare parte din creșterea cererii interne (stimulată de creșteri de pensii și venituri/salarii) a fost acoperită de importuri. Discrepanțe mari rămân între mediul urban și cel rural", explică Daniel Daianu, în Raportul de analiză a convergenței "România - Zona Euro Monitor" nr.17/2024 - "Incertitudini sporite de contextul general tot mai complicat".

Potrivit Raportului, chestiunea fiscal/bugetară gravă este reliefată de numeroși analiști autohtoni, analize ale Consiliului Fiscal, ale Comisiei Europene și ale unor instituții internaționale. Guvernul României a solicitat în dialogul cu CE ca perioada de corecție a dezechilibrului macroeconomic să fie de 7 ani (nu în ultimul rând fiindcă sunt de realizat reforme importante) - posibilitate înscrisă în noul cadru de guvernanta fiscală din UE (alternativa fiind de 4 ani).

"Planul bugetar structural pe termen mediu (PBSTM) necesită detalii în plus privind corecția macroeconomică. Noul Guvern, ce va fi format după alegerile parlamentare din decembrie, va aproba bugetul pentru 2025 și va veni probabil cu informații noi privind reducerea deficitului bugetar în acel an și pe termen mediu. Ajustarea macroeconomică, conform Planului, pune accent mare pe partea de cheltuieli - scădere de la circa 42% din PIB în 2024 la circa 36% din PIB în 2031 (ce include însă și o diminuare a cheltuielilor finanțate cu bani europeni). Planul prevede o creștere de venituri fiscale de circa 1,5% din PIB, ceea ce pare puțin ca obiectiv. Este drept că o reducere a gap-ului de colectare a TVA (circa 36% în România), fie și graduală, la aproape din media din UE (4-5%) ar aduce peste 2% din PIB. Dar trebuie să existe o voință politică ireproșabilă și punerea la punct a digitalizării în domeniul colectării de taxe și impozite", arată Daniel Daianu.

El menționează că pietele vor fi nervoase în anii ce vin pe fondul creșterii datoriilor publice și a deficitelor bugetare în lume, iar sudden stops (blocaje subite de finanțare) nu sunt de neimaginat. De aceea, consolidarea este necesară. În opinia sa, perioada solicitată de ajustare a deficitului bugetar pe o perioadă de 7 ani "are temeii, dar prezintă riscuri".

Conform Raportului, nu trebuie sa se mizeze pe rabdarea pietelor financiare sine die, fie România stat membru al UE. Iar România nu face parte din zona euro existând deci risc valutar. Daca ajustarea bugetara nu va fi credibila va exista presiune pe moneda nationala, pe Leu, cu posibile iesiri de capital din tara. Iar instabilitatea politica în tara poate accentua o reactie adversa a pietelor financiare.

De asemenea, Daianu subliniaza ca trebuie sa avem în vedere ca PNRR se termina în 2026, ceea ce înseamna resurse bugetare mai putine, iar CE doreste ca bugetul UE sa aloce mai multi bani pentru aparare si inovare, decarbonizare, ceea ce ar afecta resursele pentru politica de coeziune. România trebuie sa aiba o economie în care sa se investeasca mai mult din resurse interne, publice si private. Totodata, trebuie sa capitalizam cât mai bine apartenenta la Uniune si scutul de securitate reprezentat de NATO, se mentioneaza în raport.

"România are nevoie de un buget robust, de venituri fiscale mai mari, care sa finanteze bunuri publice de baza - educatie, sanatate, aparare, o politica industrială, admitând ca exista resurse în acest scop, atenuarea discrepantelor economice interne. Cheltuielile bugetare sa fie facute cu discernamânt. Intrarea deplina în spatiul Schengen este de salutat, iar perspectiva aderarii la OCDE este de bun augur", considera Daniel Daianu.

În opinia sa, într-o lume multipolara si în conditiile confruntarii geopolitice între SUA si China, UE trebuie sa încerce sa salveze cât se poate din multilateralism, în ciuda tendintei de formare a blocurilor comerciale si a proliferarii restrictiilor legate de securitate. UE trebuie sa evite un razboi comercial cu SUA. Dialogul si comertul sunt necesare chiar si cu competitori geopolitici, în vederea asigurarii bunurilor publice globale - combaterea unor efecte rele ale schimbarilor climatice, gestionarea pandemiilor, evitarea utilizarii armelor nucleare si a altor arme cu grad înalt de distrugere, prevenirea unui Armageddon al inteligentei artificiale si, nu în ultimul rând, prevenirea sau încheierea razboaielor.

Totodata, el precizeaza ca UE trebuie sa previna declinul sau, economic si geopolitic. Potrivit Raportului, este posibil ca UE sa navigheze prin dificultati ani la rând, pe masura ce compromisuri (trade-offs) dureroase si complexe în politici economice si sociale, resurse insuficiente si incertitudini uriase, vor face ca alegerea unor optiuni bune sa fie extrem de dificila. Încetarea razboiului în mod onorabil pentru Ucraina ar fi binevenita, în timp ce acest stat are nevoie de garantii solide de securitate si liniste pentru reconstructie. În aceasta lume învolburata si complicata, România trebuie sa valorifice cât mai bine resursele de care dispune, atuurile apartenentei la UE si NATO, la lumea democratica, parteneriatele strategice pe care le are.

"Lupta pentru democratie nu înseamna numai confruntare între state democratice si state autocrate, ci si între forte democratice si nedemocratice în interiorul tarilor. Democratia nu este data de la Dumnezeu; ea poate cunoaste perioade mai bune si mai putin bune (chiar nefaste, regresii profunde, cum s-a întâmplat în perioada interbelica din secolul trecut), în functie de dinamici economice, sociale si politice, de calitatea politicilor publice si a oamenilor care iau decizii "mari", de etica si moralitate în viata publica si lumea afacerilor. Lupta pentru democratie este continua", a mai scris Daniel Daianu.